

DATOS IDENTIFICATIVOS

Enfermería xeriátrica e coidados paliativos

Materia	Enfermería xeriátrica e coidados paliativos			
Código	P51G140V01304			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	2c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Pontevedra)			
Coordinador/a	Pascual Hermida, Antonio			
Profesorado	Pascual Hermida, Antonio			
Correo-e	apasher@gmail.com			
Web	http://www.enfermeria.depo.es			
Descrición xeral	Coñecer as características do envellecemento, como unha das etapas do ciclo vital, resaltar as particularidades desta etapa en canto ao coidado da saúde, remarcando os aspectos particulares da abordaxe Enfermeiro e a administración e planificación dos coidados do ser humano envellecido. Expor e desenvolver os principios fundamentais dos coidados paliativos e ao final da vida, enfocados cara ao papel da Enfermería nos mesmos.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Ser capaz, no ámbito da enfermería, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional axeitada ás necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenvolvemento dos coñecementos científicos de cada momento e cos niveis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais e deontolóxicas aplicables.
B2	Saber planificar e prestar coidados de enfermería dirixidos ás persoas, familias ou grupos, orientados, aos resultados en saúde, avaliando o seu impacto, a través de guías de práctica clínica e asistencial, que describen os procesos polos cales se diagnostica, trata ou cuida un problema de saúde.
B3	Saber aplicar os fundamentos e principios técnicos e metodolóxicos da enfermería
B5	Deseñar sistemas de coidados dirixidos ás persoas, familia ou grupos, avaliando o seu impacto e establecendo as modificacións oportunas
B6	Aplicar as intervencións da enfermería na evidencia científica e nos medios dispoñibles
B7	Saber comprender, sen prexuízos, as persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, como individuos autónomos e independentes, asegurando o respecto ás súas opinións, crenzas e valores, ademais de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional
B9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocoidado, apoiando o mantemento de condutas preventivas e terapéuticas
B11	Saber establecer unha comunicación eficaz con pacientes, familias, grupos sociais e compañeiros. Fomentar a formación e información para a saúde
B14	Establecer mecanismos de avaliación, considerando os aspectos científico-técnicos e de calidade

B15	Ser capaz de traballar co equipo de profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais
B18	Aplicar estratexias para adoptar medidas de confortabilidade e atención de síntomas, dirixidas ao paciente e familia, na aplicación de cuidados paliativos que contribúan a aliviar a situación de pacientes en situacións de enfermidade avanzada e/ou remata
C8	Aplicar as tecnoloxías e sistemas de información e comunicación dos cuidados de saúde.
C41	Comprender os cambios asociados ao proceso de envellecemento e a súa repercusión na saúde.
C42	Identificar as modificacións estruturais, funcionais, psicolóxicas e de formas de vida asociadas ao proceso de envellecemento.
C43	Coñecer os problemas de saúde máis frecuentes nos anciáns
C52	Coñecer os cuidados paliativos e control da dor para prestar cuidados que alivien a situación dos enfermos avanzados e terminais
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización y planificación
D3	Capacidade de xestión da información
D4	Resolución de problemas e toma de decisións
D5	Traballo en equipo, multidisciplinar e multilingüe
D6	Habilidades nas relacións interpersoais
D7	Razoamento crítico
D8	Aprendizaxe autónomo
D9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade.
D10	Motivación pola calidade
D11	Sensibilidade cara a temas ambientais

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Saber aplicar os aspectos xerais do proceso do envellecemento no seu contexto socio sanitario.	A1	B1	C8	D1
	A2	B3	C41	D2
	A3	B7	C42	D3
	A4	B9	C43	D4
	A5	B18	C52	D5
				D6
				D7
				D8
				D9
				D10
				D11
Realizar cuidados tendo en conta as modificacións morfolóxicas e funcionais, e psicosociais do envellecemento.	A1	B1	C8	D2
	A2	B2	C41	D4
	A3	B3	C42	D5
	A4	B5	C43	D6
	A5	B6	C52	D7
		B7		D8
		B9		D9
		B11		D10
		B14		D11
		B15		
		B18		
Saber describir as características fundamentais dos pacientes e das situacións de enfermidade nas que é precisa a aplicación de Cuidados Paliativos	A1	B3	C52	D1
	A2	B7		D2
	A3	B18		D3
	A4			D4
	A5			D5
				D6
				D7
				D8
				D9
				D10
				D11

Ser capaz de planificar cuidados de enfermaría para persoas que precisan cuidados paliativos, dentro do contexto familiar e comunitario, para lograr un óptimo control dos síntomas, unha adaptación adecuada ás situacións de terminalidad e unha máxima calidade de morte, sendo consciente da complexidade de devanditas circunstancias, baseando a toma de decisións en datos obxectivos, feitos científicos e evidencias clínicas.	A1	B1	C52	D1
	A2	B2		D2
	A3	B3		D3
	A4	B5		D4
	A5	B6		D5
		B7		D6
		B9		D7
		B11		D8
		B14		D9
		B15		D10
		B18		D11

Contidos

Tema

PRESENTACIÓN DA MATERIA	EXPLICACIÓN SOBRE A MATERIA E AS DIFERENTES ACTIVIDADES, BIBLIOGRAFÍA E ACTIVIDADES AVALIATIVAS A DESENVOLVER DURANTE O CURSO
1.- O PROCESO DE ENVELLECIMENTO, MARCO CONCEPTUAL	1. DEFINICIÓNS 2. CARACTERÍSTICAS XERAIS DO ENVELLECIMENTO 3. ENFERMARÍA GERONTOLÓGICA 4. TEORÍAS DO ENVELLECIMENTO
2.- DEMOGRAFÍA E SOCIOLOGÍA DO ENVELLECIMENTO	1. CONCEPTOS BÁSICOS DA EPIDEMIOLOGÍA DO ENVELLECIMENTO 2. ANÁLISE EPIDEMIOLÓXICA DO ENVELLECIMENTO POBOACIONAL 3. O ENVELLECIMENTO EN GALICIA 4. SOCIOLOGÍA DO ENVELLECIMENTO.
3.- AS MODIFICACIÓNS ESTRUCTURALES, FUNCIONAIS E PSICOLÓXICAS ASOCIADAS AO PROCESO DE ENVELLECIMENTO	1. CAMBIOS DA COMPOSICIÓN CORPORAL 2. CAMBIOS POR ÓRGANOS, APARELLOS E SISTEMAS 3. CAMBIOS PSICOLÓGICOS NO ENVELLECIMENTO
4.- A ENFERMIDADE NOS ANCIÁNS	1. CARACTERÍSTICAS DIFERENCIAIS DA ENFERMIDADE NOS ANCIÁNS 2. TIPOLOXÍA CLÍNICA DOS/AS ANCIÁNS/AS 3. FRAXILIDADE: CONCEPTUALIZACIÓN 4. DISCAPACIDADE
5.- AVALIACIÓN XERIÁTRICA	1. AVALIACIÓN CUÁDRUPLA DINÁMICA 1.1 VALORACIÓN FUNCIONAL 1.2 VALORACIÓN MENTAL 1.3 VALORACIÓN SOCIAL 1.4 VALORACIÓN DE ENFERMARÍA 2. INSTRUMENTOS DE VALORACIÓN XERIÁTRICA
6.- ORGANIZACIÓN DA ATENCIÓN DE SAÚDE AOS ANCIÁNS: NIVEIS ASISTENCIAIS NA ATENCIÓN GERONTOLÓGICA	1. ATENCIÓN PRIMARIA DE SAÚDE DA POBOACIÓN ANCIÁN 2. NIVEIS ASISTENCIAIS GERONTOGERIÁTRICOS NO MEDIO HOSPITALARIO E SOCIAL
ATENCIÓN E CUIDADOS ÁS GRANDES SÍNDROMES XERIÁTRICAS:	1. ASPECTOS ESPECÍFICOS NA POBOACIÓN XERIÁTRICA 2. FISIOPATOLOGÍA DAS UPP NOS ANCIÁNS 3. TIPOS DE SEMP 4. VALORACIÓN NUTRICIONAL NAS UPP NOS ANCIÁNS 5. VALORACIÓN EVOLUTIVA NAS *UPP NOS ANCIÁNS 6. TÉCNICAS ESPECIAIS NA CURACIÓN DAS *UPP
7.- ÚLCERAS POR PRESIÓN	
8.- INCONTINENCIA URINARIA	1. DEFINICIÓNS 2. TIPOS DE INCONTINENCIA 3. CUIDADOS NO PACIENTE CON INCONTINENCIA URINARIA
9.- ESTREÑIMENTO E INCONTINENCIA FECAL	1. DEFINICIÓN DE ESTREÑIMENTO. CARACTERÍSTICAS ESPECIAIS NO ANCIÁN 2. FISIOPATOLOGÍA DO ESTREÑIMENTO: ESPECIFICIDADES NO ANCIÁN 3. CUIDADOS E PREVENCIÓN DO ESTREÑIMENTO NA POBOACIÓN ANCIÁN 4. DEFINICIÓN DE INCONTINENCIA FECAL 5. FISIOPATOLOGÍA E TIPOS 6. CUIDADOS DA INCONTINENCIA FECAL
10.- AS CAÍDAS E A SÍNDROME DE INMOBILIDADE NOS ANCIÁNS	1. EPIDEMIOLOGÍA DAS CAÍDAS 2. CONSEQUENCIAS FÍSICAS, PSÍQUICAS E SOCIAIS 3. FACTORES CAUSALES DAS CAÍDAS NOS ANCIÁNS 4. AVALIACIÓN DO ANCIÁN QUE SOFRE CAÍDAS 5. PREVENCIÓN E CUIDADOS 6. DEFINICIÓN DA SÍNDROME DE INMOBILIDADE

11.- DETERIORACIÓN COGNITIVA: SÍNDROME CONFUSIONAL AGUDO E DEMENCIA	<ol style="list-style-type: none"> 1. SÍNDROME CONFUSIONAL AGUDO (SCA): 2. DEFINICIÓN, CRITERIOS DIAGNÓSTICOS 3. FACTORES PREDISPONENTES E PRECIPITANTES 4. AVALIACIÓN DO PACIENTE CON SCA 5. COIDADOS DO PACIENTE CON SCA 6. DEFINICIÓN DA SÍNDROME DEMENCIAL 7. TIPOS DE DEMENCIA 8. EPIDEMIOLOGÍA 9. ETAPAS CLÍNICAS DA DEMENCIA 10. TERAPIAS NON FARMACOLÓXICAS NA DEMENCIA: MARCO CONCEPTUAL DOS COIDADOS ENFERMEIROS NAS DEMENCIAS
12.- ENFERMIDADE CEREBROVASCULAR *ECV)	<ol style="list-style-type: none"> 1. DEFINICIÓN 2. FISIOPATOLOGÍA 3. FACTORES DE RISCO CEREBROVASCULAR 4. CLÍNICA DA ECV: <ol style="list-style-type: none"> 4.1 TIPOS DE ECV 4.2 ESCALAS DE VALORACIÓN ÚTILES NA ECV 4.3 *SINTOMATOLOGÍA DA *ECV 4.4 EVOLUCIÓN CLÍNICA DA *ECV 5. COIDADOS DE ENFERMARÍA NA *ECV
13.- COIDADOS PALIATIVOS, COIDADOS O FINAL DA VIDA	<ol style="list-style-type: none"> 1. MARCO CONCEPTUAL DOS COIDADOS PALIATIVOS 2. CARACTERÍSTICAS DIFERENCIAIS DOS COIDADOS PALIATIVOS NOS ANCIÁNS 3. ANÁLISE DOS PRINCIPAIS SÍNTOMAS E Os seus COIDADOS NO PACIENTE EN SITUACIÓN TERMINAL 4. COIDADOS DURANTE A AGONÍA E ASISTENCIA Ao DUELO 5. A VIA SUBCUTÁNEA UN INSTRUMENTO BÁSICO NOS COIDADOS PALIATIVOS 6. NUTRICIÓN ENTERAL EN COIDADOS PALIATIVOS

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Traballo tutelado	7	7	14
Seminario	2	2	4
Lección maxistral	36	72	108
Autoavaliación	0	13	13
Exame de preguntas obxectivas	2	0	2
Resolución de problemas e/ou exercicios	3	6	9

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Traballo tutelado	O estudante, de maneira individual ou en grupo, elabora un documento sobre a temática da materia ou prepara seminarios, investigacións, memorias, ensaios, resumos de lecturas, conferencias, etc. Xeralmente trátase dunha actividade autónoma do alumnado que inclúe a procura e recollida de información, lectura e manexo de bibliografía, redacción...
Seminario	Actividade enfocada ao traballo sobre un tema específico, que permite afondar ou complementar os contidos da materia. Pódese empregar como complemento das clases teóricas
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballo tutelado	Reunións grupais para o seguimento da elaboración dos traballos asignados

Avaliación

Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe

Trabalho tutelado	OBRIGATORIO	10	A1	B1	C8	D1		
	Elaboración e presentación de un traballo relacionado cos contidos da materia elaborado en grupo		A2	B2	C41	D2		
			A3	B3	C42	D3		
			A4	B5	C43	D4		
	As datas das SESIÓNS, OBRIGATORIAS, para a preparación dos trabalhos grupais serán:		A5	B6	C52	D5		
	29 XANEIRO (Grupos 1e 2)			B7		D6		
	30 XANEIRO (Grupos 3,4,5 e 6)			B9		D7		
	23 ABRIL (Grupos 1 e 2)			B11		D8		
	29 ABRIL (Grupos 3 e 4)			B14		D9		
	30 ABRIL (Grupos 5 e 6)			B15		D10		
				B18		D11		
	As datas de presentación exposición dos trabalhos serán:							
	6 MAIO (Grupos 1,2 e 3)							
	7 MAIO (Grupos 4,5 e 6)							
	Autoavaliación		OBRIGATORIO	10	A1	B1	C8	D1
			Cuestionarios on line de pregunta curta relacionados cos contidos dos temas da materia.		A2	B2	C41	D2
			Total de cuestionarios de autoavaliación: 13		A3	B3	C42	D3
			DATAS:		A4	B5	C43	D4
			08/02/2024: C1		A5	B6	C52	D5
	15/02/2024: C2			B7		D6		
	22/02/2024: C3			B9		D7		
	29/02/2024: C4			B11		D8		
	07/03/2024: C5			B14		D9		
	14/03/2024: C6			B15		D10		
	21/03/2024: C7			B18		D11		
	04/04/2024: C8							
	11/04/2024: C9							
	18/04/2024: C10							
	25/04/2024: C11							
	02/05/2024: C12							
	09/05/2024: C13							
Exame de preguntas obxectivas	OBRIGATORIO	60	A1	B1	C8	D1		
	Exame tipo test de 35 preguntas con cinco alternativas cada unha.		A2	B2	C41	D2		
	(PUNTUACIÓN TOTAL 60 PUNTOS).		A3	B3	C42	D3		
	Puntúase seguindo a fórmula: Acertos - (Erros x 0,25 + Respostas en branco x 0,125).		A4	B5	C43	D4		
	E preciso obter un 50% da puntuación total para aprobar o examen (30 PUNTOS)		A5	B6	C52	D5		
	FECHA: 1ª oportunidade: 30/05/2024 18,30h.			B7		D6		
	2ª oportunidade: 28/06/2024 18h.			B9		D7		
				B11		D8		
				B14		D9		
				B15		D10		
				B18		D11		
	A PUNTUACIÓN DO EXAMEN OBTENSE DA FÓRMULA: ACERTOS - (ERROS X 0,25+RESPOSTAS EN BRANCO X 0,125)							
Resolución de problemas e/ou exercicios	OBRIGATORIO	20	A1	B1	C8	D1		
	Exercicios baseados en supostos nos que o alumno debe desenvolver os contidos dos diversos temas ou resolución de preguntas baseadas en documentación bibliográfica seleccionada.		A2	B2	C41	D2		
	Realización on line.		A3	B3	C42	D3		
	Total de exercicios : Tres.		A4	B5	C43	D4		
	Primeiro: Exercicio sobre os contidos dos temas 1 ao 6.		A5	B6	C52	D5		
	- Segundo: Exercicios sobre os temas 7 ao 10.			B7		D6		
	-Terceiro: Exercicio sobre os temas 11 ao 13.			B9		D7		
	DATAS:			B11		D8		
	E1: 28/02/2024			B14		D9		
	E2: 20/03/2024			B15		D10		
	E3: 08/05/2024			B18		D11		

Outros comentarios sobre a Avaliación

Na segunda oportunidade realízase un exame test. Os cuestionarios en línea, resolución de problemas y exercicios eo traballo en grupo puntuanse ao longo do curso e non están incluídos na proba of second chancee de xuño. O alumno que no realizou calquera dos incluídos no te será opción de superar una materia.

Proba fin de carrera: 06/10/2023 16h

Bibliografía. Fuentes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

Guillén Llera, Francisco, **Síndrome y Cuidados en el paciente Geriátrico**, 2ª,

Patricia A. Tabloski, **Enfermería Gerontológica**, 2ª,

Eliopoulos, Charlotte, **Enfermería Gerontológica**, 8ª,

Burke, May M, **Enfermería Gerontológica**, 2ª,

García Hernández, Misericordia, **Enfermería Geriátrica**, 2ª,

Staab, A. S., **Enfermería Gerontológica**, 1ª,

Guillén Llera, Francisco, **Manual de Geriátrica**, 3ª,

García Hernández, Misericordia, **Enfermería y Envejecimiento**, 1ª,

Millán Calenti, Juan Carlos, **Principios de Geriátrica y Gerontología**, 1ª,

Mayán Santos, José Manuel, **Enfermería en cuidados Sociosanitarios**, 1ª,

García López, Mª Victoria, **Enfermería del Anciano**, 1ª,

Martínez Cruz, Mª Belén, **Enfermería en Cuidados Paliativos y al Final de la Vida**, 1ª,

SCPAL, **Guía Cuidados Paliativos**, 1ª,

Recomendaciones
